

واحد مطالعات آماری و راهبردی دبیرخانه
انجمن صنایع نساجی ایران

مروری بر مراودات تجاری

کشور پاکستان

تهیه، تنظیم و گردآوری:

زینب بخشی نقوتی
مهدیه اسکافی

PAKISTAN

- @aiti.org.ir
- 09129583657
- t.me/aiti1395
- www.aiti.org.ir
- 26200196
- info@aiti.org.ir

پاییز ۱۴۰۲

استفاده از مطالب این جزوه با ذکر مأخذ بلامانع است

تمدن دره ایندوس (Indus Valley)، یکی از قدیمی‌ترین تمدن‌های جهان است که قدمت آن حداقل به ۵۰۰۰ سال قبل می‌رسد، که امروزه به عنوان پاکستان کنونی شناخته می‌شود. در طول هزاره دوم پیش از میلاد، بقایای این فرهنگ با اقوام مهاجر هند و آریایی آمیخته شد. این منطقه در قرون بعدی مورد تهاجمات متوالی ایرانی‌ها، یونانی‌ها، سکاها، اعراب (که اسلام آوردند)، افغان‌ها و ترک‌ها قرار گرفت. امپراتوری مغول در قرن ۱۶ و ۱۷ شکوفا شد. بریتانیا در قرن ۱۸ بر منطقه مسلط شد. جدایی و تبدیل هند بریتانیایی در سال ۱۹۴۷ به کشور مسلمان پاکستان (با بخش‌های غربی و شرقی) از هند بزرگ، تنش پایدار بین دو کشور ایجاد کرد و هند و پاکستان با دو جنگ و یک درگیری محدود، به ترتیب در سال‌های ۱۹۴۷-۱۹۴۸، ۱۹۶۵ و ۱۹۹۹، بر سر قلمرو مورد مناقشه کشمیر را تجربه کرده‌اند. سومین جنگ بین این کشورها در سال ۱۹۷۱ منجر به تبدیل شدن پاکستان شرقی به کشور جداگانه بنگلادش شد. اختلافات دوجانبه عمده، از جمله وضعیت کشمیر، حل نشده باقی مانده است؛ اما در اوایل سال ۲۰۲۱، دو کشور بر تعهد خود برای حفظ آتش بس در امتداد خط کنترل در کشمیر که از سال ۲۰۰۳ آغاز شد، تاکید کردند. پاکستان دهه‌ها سال درگیری‌های مسلحانه با گروه‌های شبه نظامی، از جمله تحریک طالبان پاکستان (TTP) و دیگر شبکه‌های شبه نظامی، که نهادهای دولتی و غیرنظامیان را هدف قرار می‌دهند، داشته است.

پاکستان

کشور پاکستان همسایه جنوب شرقی ایران است که علاوه بر ایران با افغانستان، هند و چین نیز همسایه می‌باشد. پایتخت پاکستان شهر اسلام آباد است و کشور ۸۶۲ ۸۲۴ ۲۳۵ نفر جمعیت دارد که ۶۰٪ آن‌ها در بازه سنی ۱۵ تا ۶۴ سال (میانگین سنی ۲۲ سال) قرار دارند. جمعیت پاکستان با سرعت ۱٫۹ رشد می‌یابد و پنجمین کشور پر جمعیت جهان شناخته می‌شود. شهر کراچی پرجمعیت‌ترین شهر این کشور است. از کل جمعیت، ۷۷ میلیون نفر جزو نیروی کار هستند و از این تعداد، به ترتیب ۲۲٪، ۴۵٪ و ۳۵٪ در بخش‌های صنعت، کشاورزی و خدمات مشغول به کار هستند.

این کشور بعد از ایران دومین کشور با بیشترین جمعیت مسلمان می‌باشد که بیشتر این افراد دارای مذهب سنی هستند. پاکستان دارای مساحت ۷۷۰۸۸۸ کیلومتر مربع است که حدود ۹۶/۷ درصد آن خشکی و مابقی را آب‌ها تشکیل می‌دهد. حدود ۴۷٫۶ درصد این کشور را اراضی کشاورزی تشکیل داده است. منابع طبیعی موجود در پاکستان شامل، زمین‌های زراعی، ذخایر گسترده گاز طبیعی، نفت محدود، زغال سنگ بی کیفیت، سنگ آهن، مس، نمک و سنگ آهک می‌شود.

واحد پول رایج این کشور روپیه پاکستانی است که هر دلار آمریکایی معادل ۳۰۳٫۱۸ روپیه پاکستانی است. شاخص توسعه انسانی پاکستان در سال ۲۰۲۱ الی ۲۰۲۲ در جایگاه ۱۶۱ قرار دارد و مقدار ۰٫۵۴۴، اندازگیبری شده است. این کشور ۱۶۵ کلاهک هسته‌ای دارد.

مقایسه‌ای بر تجارت و اقتصاد پاکستان و ایران

تجارت

آمارهای تجاری و اقتصادی این دو کشور از مرکز بانک جهانی (World Bank) گردآوری شده است. از اطلاعات به دست آمده بخش تجارت و صرفه نظر از بدهی‌های هر کشور در سال‌های گذشته تراز تجاری پاکستان منفی می‌باشد، در حالی که در ایران صادرات بیشتر از واردات بوده است و تراز تجاری مثبت می‌باشد. از ویژگی‌های اقتصادی کشور پاکستان می‌توان به درآمد متوسط رو به پایین، بدهی بالا، فساد بومی، کاهش عمده ارزش پول، ناامنی عمده غذایی و تورم، بخش کشاورزی از نظر زیست محیطی شکننده اشاره کرد و اختلافات منطقه‌ای این کشور با هند و افغانستان مانع سرمایه‌گذاری می‌شود. جدول ۱ سایر فاکتورهای اقتصادی مهم و وضعیت رفاه در پاکستان را در سال ۲۰۲۲ گزارش می‌کند.

از مقایسه پارامترهای اقتصادی اگرچه نرخ تورم پاکستان با سرعت کمتری در حالی افزایش است و از جمعیت بیشتری نسبت به ایران برخوردار می‌باشد، تولید ناخالص داخلی این دو کشور تقریباً برابر بوده است. یکسانی در تولید ناخالص داخلی و عوامل دیگر من جمله شاخص توسعه انسانی ایران که برابر با ۰٫۷۷۴ است، همچنین حداقل دستمزد در ایران برابر با ۶۲۸ دلار و در پاکستان برابر با ۱۲۲ دلار است نشان‌دهنده‌ی پایین بودن سطح رفاه و زندگی مطلوب در پاکستان نسبت به ایران می‌باشد. تجارت پاکستان ۲۷٫۱ درصد تولید ناخالص داخلی این کشور را تشکیل می‌دهد در حالی سهم تجارت ایران از تولید ناخالص داخلی ۳۳٫۱ است.

جدول ۱_ فاکتورهای اقتصادی و تجاری پاکستان

پاکستان				
سال	واردات (میلیارد دلار)	صادرات (میلیارد دلار)	GDP (میلیارد دلار)	تورم
۲۰۱۸	۶۰٫۳	۲۳٫۷	۳۵۶٫۱۳	۵٫۱
۲۰۱۹	۵۰٫۱	۲۳٫۸	۳۲۰٫۹۱	۱۰٫۶
۲۰۲۰	۴۵٫۸	۲۲٫۲	۳۰۰٫۴۳	۹٫۷
۲۰۲۱	۷۳٫۱	۲۸٫۸	۳۴۸٫۲۶	۹٫۵
۲۰۲۲	۷۱٫۱	۳۱٫۱	۳۷۶٫۵۳	۱۹٫۹

منبع: World Bank

جدول ۲_ فاکتورهای اقتصادی و تجاری ایران

ایران				
سال	واردات (میلیارد دلار)	صادرات (میلیارد دلار)	GDP (میلیارد دلار)	تورم
۲۰۱۸	۴۹٫۳۵	۱۰۳٫۴۲	۳۲۷٫۹	۸
۲۰۱۹	۴۱٫۸۳	۶۵٫۷۲	۲۸۳٫۶۵	۱۸
۲۰۲۰	۳۸٫۷۶	۴۶٫۹۲	۲۳۹٫۷۴	۳۹٫۹
۲۰۲۱	۴۸٫۹۸	۷۱٫۶۵	۳۵۹٫۱	۳۰٫۶
۲۰۲۲	۵۵٫۴۵	۷۳	۳۸۸٫۵۴	۴۳٫۴

منبع: World Bank

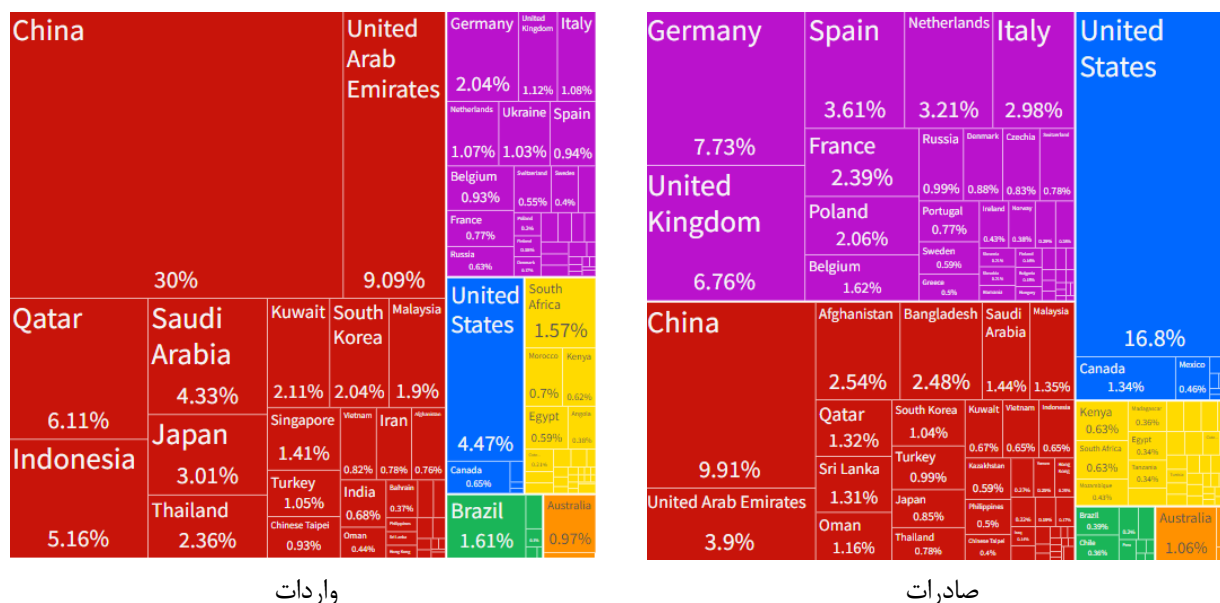
شرکای تجاری

اطلاعات زیر مربوط به ۱۰ شرکای اول تجاری این کشور در بخش واردات و صادرات است که از مرکز ITC (International Trade Centre) در سال ۲۰۲۲، به همراه عمده کالاهای تجارت یافته، ارزش کالاهای نساجی تجارت یافته و درصد حجم تجارت نساجی نسبت به کل بخش آن تجارت جمع آوری و محاسبه شده است. طبق این سایت ارزش واردات پاکستان ۷۳٫۱ میلیارد دلار در رتبه ۴۷ جهانی و ارزش صادرات ۳۱٫۱ میلیارد دلار در رتبه ۶۶ جهانی است.

عمده کالاهای وارد شده به این کشور را می‌توان به ۳ دسته: (۱) کالاهای نوع انرژی مانند نفت، زغال سنگ و برق، (۲) مواد اولیه مانند ضایعات آهن و در بخش تامین صنعت نساجی به صورت واردات پنبه و انواع الیاف مصنوعی و (۳) کالاها پیچیده مانند انواع بردها و مدارهای الکتریکی، پکیج‌های دارو، موتور و ... تقسیم نمود.

در بخش صادرات عمده کالاهای صادر شده در دو گروه عمده: (۱) کالاهای نساجی به صورت عمده پوشاک و کالای خواب و (۲) انواع مواد غذایی مانند برنج، انواع میوه، انواع گوشت و ... تقسیم نمود.

۵ شریک اول واردات پاکستان از کل واردات این کشور در سال ۲۰۲۲ به ترتیب دارای سهم: چین ۲۲٫۳ درصد، امارات متحده عربی ۱۰٫۸ درصد، عربستان سعودی ۷ درصد، اندونزی ۶٫۷ درصد و قطر ۵٫۶ درصد است. ۵ شریک اول صادرات پاکستان از کل صادرات این کشور دارای سهم: آمریکا ۲۰٫۱ درصد، چین ۸٫۲ درصد، انگلستان ۶٫۵ درصد، هلند ۵٫۸ درصد و آلمان ۵٫۶ درصد است.

جدول ۳_ شرکای تجاری وارداتی پاکستان در سال ۲۰۲۲

کشور	ارزش واردات	عمده کالا	ارزش واردات نساجی	درصد واردات نساجی از کل واردات
چین	۱۶,۳ میلیارد دلار	برد الکتریکی، واکسن و دارو، نفت و نخ فیلامنتی	۲,۸۳ میلیارد دلار	۳,۹
امارات متحده عربی	۷,۹۴ میلیارد دلار	نفت خام و تصفیه شده، ضایعات آهن، برد الکتریکی و شکر	۵۶,۸ میلیون دلار	۰,۱
عربستان سعودی	۵,۱۴ میلیارد دلار	نفت خام، پلیمر و مواد شیمیایی	۷,۸۹ میلیون دلار	ناچیز
اندونزی	۴,۹۵ میلیارد دلار	روغن پالم، زغال سنگ، خودرو، الیاف مصنوعی و سنتزی	۲۶۴ میلیون دلار	۰,۴
قطر	۴,۱۳ میلیارد دلار	گاز، پلاستیک و مواد شیمیایی	۳۱۴ هزار دلار	ناچیز
آمریکا	۳,۱۱ میلیارد دلار	پنبه خام، خون و واکسن، ضایعات آهن	۷۳۴ میلیون دلار	۱
کویت	۳,۰۸ میلیارد دلار	نفت خام و تصفیه شده، ضایعات آهن و مواد شیمیایی	۳۶,۹ هزار دلار	ناچیز
ژاپن	۱,۶۸ میلیارد دلار	خودرو، میله آهن و ماشین آلات تولید الیاف	۵۵ میلیون دلار	۰,۱
تایلند	۱,۴۵ میلیارد دلار	خودرو، موتور، پلیمر و مواد شیمیایی	۱۵۳ میلیون دلار	۰,۲
برزیل	۱,۴۴ میلیارد دلار	دانه سویا، پنبه خام و ضایعات آهن	۳۱۷ میلیون دلار	۰,۴

منبع : ITC

جدول ۴_ شرکای تجاری صادراتی پاکستان در سال ۲۰۲۲

کشور	ارزش صادرات	عمده کالا	ارزش صادرات نساجی	درصد صادرات نساجی از کل صادرات
آمریکا	۶,۲۷ میلیارد دلار	کالای خواب، پوشاک و پوشاک چرمی	۴,۴۸ میلیارد دلار	ناچیز
چین	۲,۵۸ میلیارد دلار	نخ پنبه، مس خام و برنج	۹۱۹ میلیون دلار	۳
انگلستان	۲,۰۳ میلیارد دلار	کالای خواب، پوشاک و برنج	۱,۷۵ میلیارد دلار	ناچیز
هلند	۱,۸۱ میلیارد دلار	کالای خواب، پوشاک، برنج و الکل	۷۹۲ میلیون دلار	۲,۵
آلمان	۱,۷۷ میلیارد دلار	کالای خواب، پوشاک، پوشاک چرمی و دارو	۲,۰۶ میلیارد دلار	ناچیز
امارات متحده عربی	۱,۵۴ میلیارد دلار	کالای خواب، برنج، نفت و گوشت گاو	۳۰۸ میلیون دلار	۱
اسپانیا	۱,۴۰ میلیارد دلار	پوشاک، الکل، پوشاک چرمی	۹۹۵ میلیون دلار	۳,۲
ایتالیا	۱,۲۳ میلیارد دلار	کالای خواب، پوشاک، برنج و الکل	۶۶۹ میلیون دلار	۲,۲
افغانستان	۹۸۸ میلیون دلار	برنج، روغن گیاهی، سیمان و دارو	۱۲,۳ میلیون دلار	ناچیز
بنگلادش	۸۴۹ میلیون دلار	پارچه پنبه ای و سیمان	۶۷۹ میلیون دلار	۲,۲

منبع: ITC

به علت ناقص بودن اطلاعات مربوط به کشور ایران در سایت مذکور جهت بررسی تجارت ایران با پاکستان از اطلاعات ثبت شده در گمرک ایران مورد استفاده قرار گرفت و به شکل جدول زیر گردآوری شده است.

جدول ۵_ تجارت ایران با پاکستان ۱۴۰۱

تجارت	ارزش تجارت	عمده کالا	ارزش نساجی
واردات	۱,۴۸ میلیارد دلار	گاز، نفت، برق، میوه و سبزیجات	۴۵,۲ میلیون دلار
صادرات	۸۴۱,۸ میلیون دلار	برنج، میوه و حیوانات	۲,۱ میلیون دلار

منبع: گمرک ایران

در پاکستان کالاهای متفاوتی تجارت می‌یابد، در جدول زیر عمده گروه کالاهای تجارت یافته این کشور تقسیم‌بندی شده است. در این تقسیم‌بندی سهم هر بخش از اطلاعات سایت (The Observatory of Economic Complexity) OEC در سال ۲۰۲۱ گردآوری و هر سهم مقدار ارزش تجارت یافته نسبت به کل ارزش تجارت در آن بخش (صادرات یا واردات) محاسبه گشت.

جدول ۶_ پنج گروه اول کالاهای واردتی پاکستان در سال ۲۰۲۱

درصد نسبت به کل واردات	ارزش واردات میلیارد دلار	عمده کالا	ردیف
۲۵,۴	۱۸,۶	نصف تصفیه شده ۳۵,۳٪، گاز ۳۴,۴٪، نفت خام ۱۸,۹٪، زغال سنگ ۸,۸۴٪	محصولات معدنی
۱۸,۳	۱۳,۴	برد الکتریکی ۱۴,۸٪، تجهیزات خنک کننده ۴,۴۹٪، پمپ هوا ۳,۵۲٪، وسایل نقلیه برقی ۳,۰۶٪، ماشین آلات تولید الیاف ۲,۸۱٪	ماشین آلات
۱۴,۴	۱۰,۵	واکسن ۲۹,۱٪، کود معدنی و شیمیایی ۶,۸۱٪، پکیج دارو ۴,۶۱٪، فسفریک اسید ۳,۷۹٪	مواد شیمیایی
۹,۹	۷,۲۵	ضایعات آهن ۲۹,۴٪، میله گرد آهنی ۱۴,۸٪، صفحه استیل ۶,۰۱٪، صفحه آهن ۵,۵٪	فلزات
۸,۶	۶,۲۷	پنبه خام ۲۹٪، فیلامنت نیمه آرایش یافته ۹,۵۹٪، الیاف مصنوعی استیپل ۷,۸۱٪، نخ پنبه ۵,۴۳٪	نساجی

منبع: OEC

جدول ۷_ پنج گروه اول کالاهای صادراتی پاکستان در سال ۲۰۲۱

درصد نسبت به کل صادرات	ارزش صادرات میلیارد دلار	عمده کالا	ردیف
۶۱,۷	۱۹,۲	کالای خواب ۲۴,۱٪، پوشاک کشباف (مردانه) ۱۰,۶٪، پلیور ۷,۸۱٪، پوشاک کشباف (بانوان) ۷,۱۲٪	نساجی
۱۲,۳	۳,۸۳	میوه های استوایی برنج ۵۹٪، مرکبات ۵,۷۴٪، دانه های روغنی ۵,۶۸٪، ۵,۲۶٪	مرکبات و سبزیجات
۵,۵	۱,۷	مس خالص ۳۸,۸٪، اکسید آهن ۱۲,۱٪، مس خام ۱۰,۱٪، لوله آهنی ۴,۸۶٪	فلزات
۴,۵	۱,۴۱	نفت تصفیه شده ۳۱٪، سیمان ۲۲,۹٪، نفت خام ۹,۳۸٪، سنگ کرونیم ۶,۴۱٪	محصولات معدنی
۳,۶	۱,۱۲	الکل ۳۹,۳٪، خوراکی های آماده ۸,۶۳٪، شکر ۷,۳۷٪، سخت پوستان ۵,۷۲٪	مواد غذایی

منبع: OEC

صنعت نساجی در پاکستان

همان طور که در بخش مرادوات تجاری این کشور به خوبی واضح است، صنعت نساجی یک صنعت موثر در تجارت و یک عامل حیاتی اقتصادی در پاکستان می‌باشد. ۸,۵ درصد از تولید ناخالص داخلی، ۶۲ درصد کل صادرات، ۴۰ درصد از کارگران مشغول در صنعت متعلق به این بخش از صنعت پاکستان می‌باشد. این کشور چهارمین تولیدکننده پنبه جهان، پنجمین ظرفیت بزرگ ریسندگی در آسیا و دوازدهمین صادرکننده کالای نساجی در دنیا می‌باشد.

این کشور توانسته است در قاره‌ی آسیا هشتمین صادرکننده کالای نساجی باشد. با توجه به گزارش گمرک پاکستان در پایان سال ۲۰۲۱ صادرات کالاهای نساجی به میزان ۷,۷۹٪ افزایش یافته است. عمده فعالیت نساجی پاکستان بر تولید نخ پنبه، پارچه پنبه و تولید کالا آماده به صورت پوشاک، کالای خواب و حوله می‌باشد.

بر اساس گزارش fiber2fashion ظرفیت تولید پاکستان در بخش ریسندگی ۴۴۲ واحد با قابلیت تولید ۱۵۵۰ هزار تن نخ، در بخش بافندگی ۱۲۴ واحد بزرگ و ۴۲۶ واحد کوچک با قابلیت تولید ۴۳۶۸ میلیون مترمربع پارچه، در بخش تکمیل ۱۰ واحد بزرگ و ۶۲۵ واحد کوچک با قابلیت تولید ۴۰۰۰ میلیون مترمربع پارچه، ۴۰۰ واحد تولیدکننده حوله با قابلیت تولید ۵۳ هزار تن است. تولیدی‌های پوشاک در پاکستان شامل ۵۰ واحد بزرگ و ۲۵۰۰ واحد کوچک با قابلیت تولید پوشاک به تعداد ۶۷۰ میلیون عدد می‌باشد که در این میان ۶۰۰ واحد متعلق به پوشاک کشف با قابلیت تولید ۴۰۰ میلیون عدد پوشاک می‌باشد.

TextileAsia نمایه شگاه بین‌المللی پاکستان در حوزه نساجی می‌باشد. این نمایه شگاه هر ۶ ماه به طور متناوب در شهرهای فیصل‌آباد، لاهور و کراچی برگزار می‌گردد. در این رویداد نساجان و تولیدکنندگان بخش مواد اولیه، مواد شیمیایی، ماشین‌آلات، انواع منسوجات نساجی گرد هم می‌آیند، تا علاوه بر انتقال تجربه به روش‌های نوین جهت بهبود تولیدات خود دست یابند. علاوه بر نمایشگاه ذکر شده پاکستان دارای نمایشگاه بین‌المللی دیگری به نام TEXPO نیز برگزار می‌شود که آخرین رویداد صورت گرفته ۲۶ الی ۲۸ ماه می سال ۲۰۲۳ بوده است.

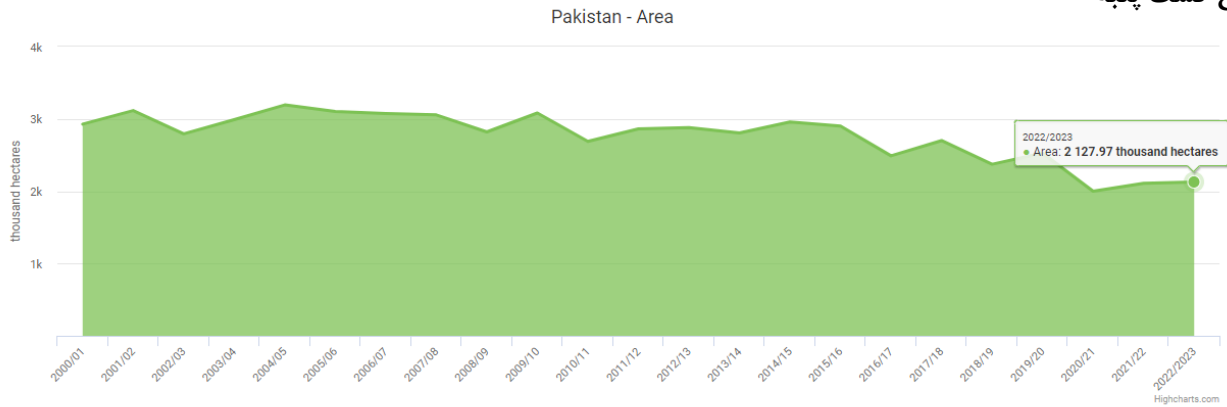
پنبه پاکستان

پنبه، الیاف سلولزی نرم و پفدار است. این گیاه بومی در مناطق گرم‌سیری و نیمه گرم‌سیری کشت می‌شود. این محصول به علت مبادلات تجاری گسترده به طلای سفید معروف است و در کشور پاکستان به عنوان عضو لاینفک اقتصاد و توسعه اقتصادی این کشور به حساب می‌آید. پاکستان رتبه پنجم تولید پنبه در جهان را دارد. این گیاه بومی اولین بار در شهر کوئته پاکستان کشت شده است. پیش‌بینی می‌شود در پایان سال ۲۰۲۴ میزان تولید پنبه پاکستان به مقدار ۳۶ درصد افزایش یابد که برابر با ۵,۳ میلیون عدل برسد. با توجه به این گزارش افزایش صادرات، ثابت ماندن واردات بنا بر رشد تولید داخلی و افزایش ۳ درصدی مصرف پنبه به مقدار ۹,۳ عدل تا پایان ۲۰۲۴ در نظر گرفته می‌شود.

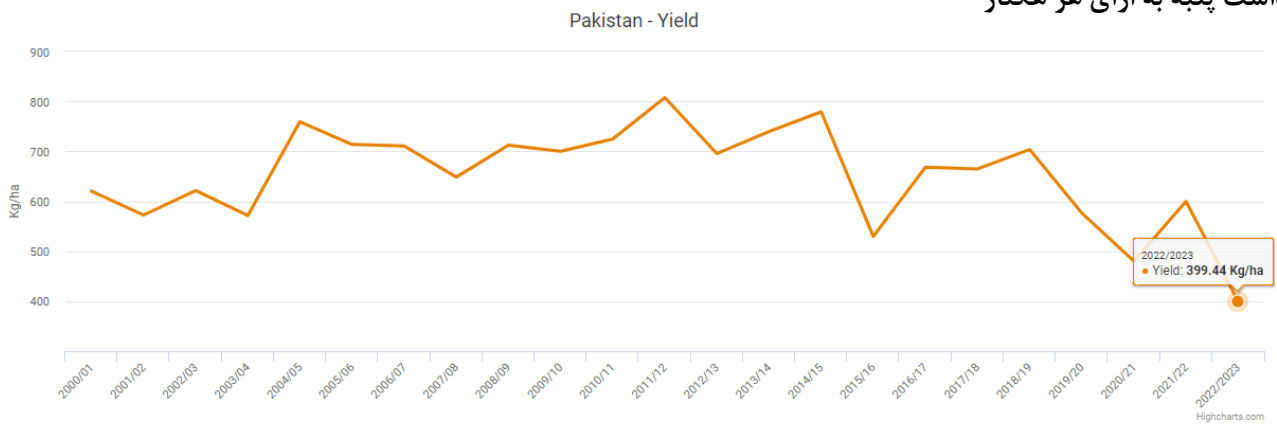
سیاست منسوجات و پوشاک که سال گذشته در پاکستان تصویب شد، هدف ۲۵ میلیارد دلار صادرات نساجی تا پایان سال ۲۰۲۴ را تعیین کرد. با این حال، صادرات در سال جاری بسیار کمتر از این هدف خواهد بود و عواملی مانند نوسانات ارز، ذخایر ارزی پایین، افزایش قیمت انرژی و تقاضای صادراتی راکد تهدیدکننده فعالیت‌های پاکستان می‌باشد.

جدول ۸- روند کشت، برداشت، تولید، مصرف و آخرین برداشت در طی سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۳ میلادی

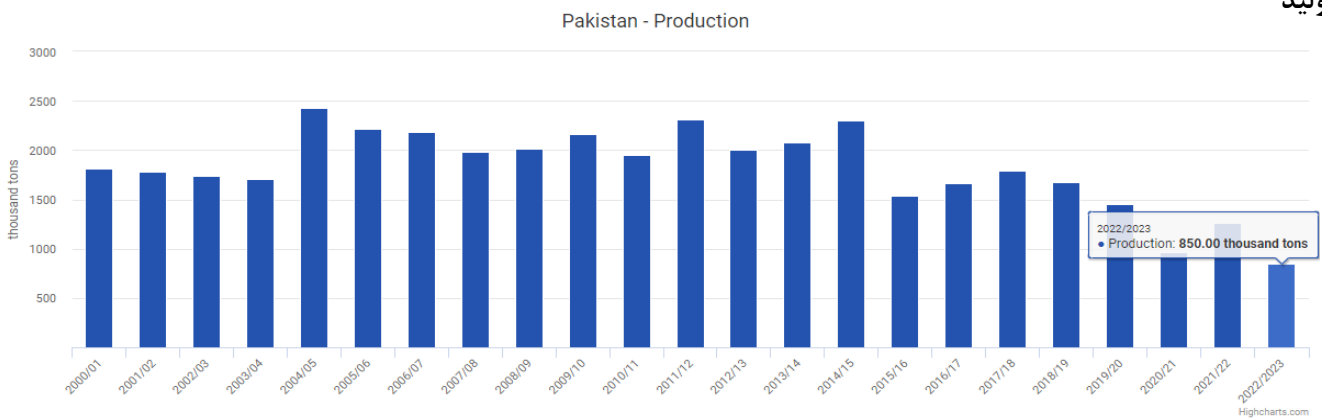
مزارع کشت پنبه

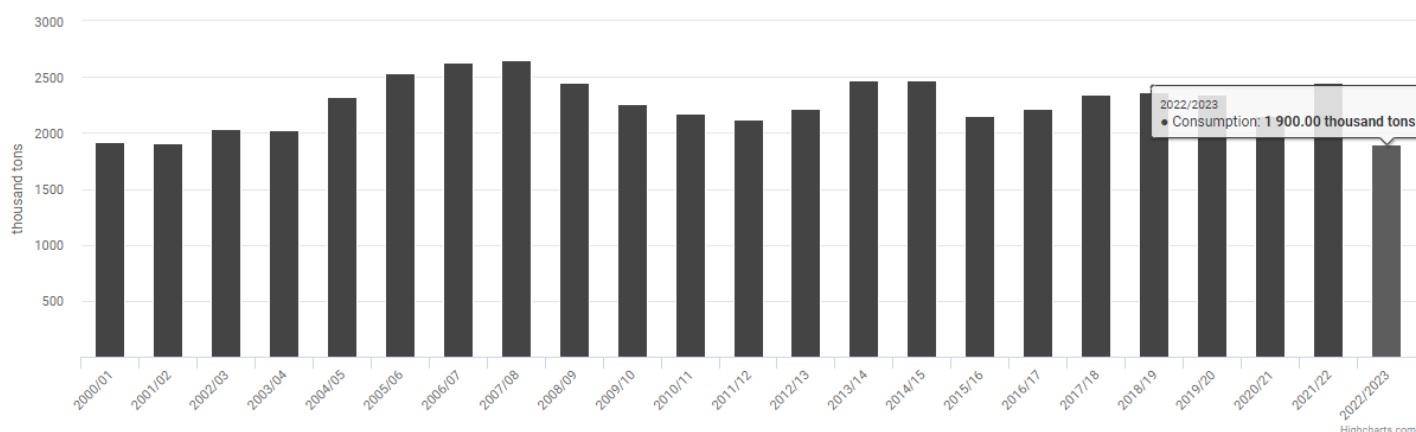
برداشت پنبه به ازای هر هکتار

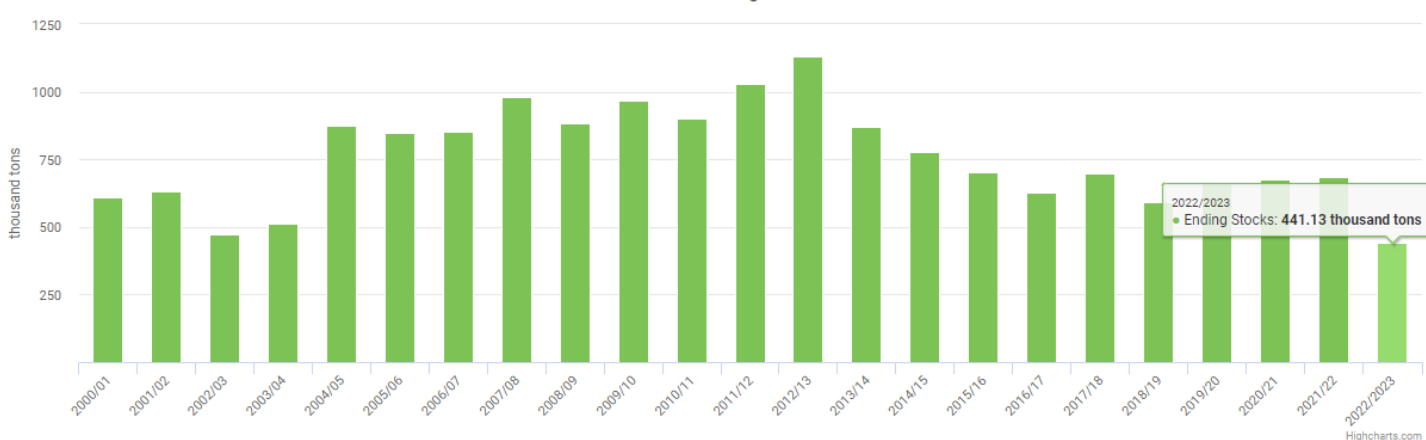
تولید

Pakistan - Consumption

Pakistan - Ending Stocks

منبع : cotton portal

چند نکته کلیدی در مورد صنعت پنبه پاکستان وجود دارد:

۱. پاکستان به دلیل تولید قابل توجه پنبه شناخته شده است. آب و هوای مناسبی برای کشت پنبه دارد و مناطق عمده رشد آن در استان‌های پنجاب و سند واقع شده است. این کشور همواره در بین کشورهای برتر تولید کننده پنبه در سطح جهان قرار دارد.

۲. پاکستان انواع مختلف پنبه از جمله پنبه منگنه بلند و متوسط را کشت می‌کند. متداول ترین گونه‌های پنبه‌ای که کشت می‌شود عبارتند از CIM-496، CIM-506 و MNH-988.

۳. دولت پاکستان اقدامات مختلفی را برای حمایت از صنعت پنبه اجرا کرده است. این موارد شامل ارائه یارانه، ابتکارات تحقیق و توسعه، و توسعه زیرساخت‌ها برای افزایش تولید و کیفیت پنبه است.

۴. پنبه به عنوان یک ماده خام حیاتی برای صنعت نساجی پاکستان، که یکی از بزرگترین مشارکت کنندگان در صادرات این کشور است، عمل می‌کند. بخش نساجی به شدت به پنبه برای تولید منسوجات، پوشاک و سایر محصولات مرتبط متکی است.

۵. صنعت پنبه پاکستان با چالش‌های متعددی از جمله حملات آفات، کمبود آب، شیوه‌های کشاورزی منسوخ شده و عملکرد پایین در هر هکتار مواجه است. این عوامل بر بهره‌وری کلی و کیفیت تولید پنبه تأثیر می‌گذارد.

۶. پاکستان مقادیر قابل توجهی پنبه و محصولات پنبه‌ای را به کشورهای مختلف صادر می‌کند. مقاصد اصلی صادرات شامل چین، بنگلادش، ویتنام و ترکیه است. با این حال، پاکستان نیز برای تأمین نیاز داخلی برای صنعت نساجی خود پنبه وارد می‌کند.

۷. دولت و بخش خصوصی در پاکستان در جهت بهبود صنعت پنبه از طریق تحقیق و توسعه، اجرای تکنیک‌های کشاورزی مدرن، و ترویج انواع پنبه اصلاح شده ژنتیکی برای افزایش عملکرد و مقاومت در برابر آفات تلاش می‌کنند.

چالش‌های صنعت نساجی پاکستان

از چالش‌های پیش‌رو صنعت نساجی این کشور شامل موارد زیر می‌باشد:

۱. بالا بودن هزینه انرژی سبب افزایش هزینه‌های تولید و کاهش سودآوری می‌گردد و در نهایت توانایی صنعت برای سرمایه‌گذاری در فناوری جدید محدود می‌سازد.
۲. منسوخ شدن تکنولوژی و ماشین‌آلات این صنعت که با تعمیر مکرر این تجهیزات، محدودیت در تولید و دشوار ساختن رقابت در بازارهای جهانی را به همراه دارد.
۳. چالش‌های زیر ساختی که شامل ضعف در شبکه‌های حمل‌ونقل، انبارداری و مدیریت بنادر می‌باشد که طولانی شدن تحویل بار به مقصد، بالا بودن هزینه‌های حمل و نقل و در نهایت صادرات، عدم مدیریت مناسب در انبارها، آمارهای ظرفیت موجودی کالاهای این بخش از صنعت را با مشکل مواجه کرده است.
۴. چالش‌های محیط زیستی این صنعت که با افزایش تولید پسماند و پساب‌های صنعتی همراه بوده است که اغلب بدون تصفیه وارد آب رودخانه‌ها آزاد می‌گردد که علاوه بر آسیب بر محیط زیست بر روی سلامتی جوامع حوزه رودخانه‌ها نیز اثر گذار است.
۵. کمبود نیروی ماهر و فقدان آموزش در نیروی ماهر توانایی صنعت در بهبود کارایی خود را محدود می‌سازد و مانعی بر بهره‌مندی از فناوری و شیوه‌های جدید تولید می‌گردد.

دولت پاکستان در جهت برطرف نمودن چالش‌های موجود اقداماتی از قبیل ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاری، نو سازی زیر ساخت‌ها و ارتقا فناوری انجام داده است. علاوه بر این، افزایش تقاضای جهانی برای کالاهای نساجی این کشور فرصت جهت افزایش صادرات و حضور در بازار بین‌المللی را به وجود می‌آورد. بازارهای کالاهای نساجی پاکستان کشورهای چین، هند، بنگلادش، ترکیه و ویتنام می‌باشد که وجه اشتراک میان این کشورها جمعیت بالا و اقتصاد در حال رشد است که برای مصرف داخلی و صادرات به محصولات نساجی بیشتری نیاز دارند.

هزینه پایین نیروی کار که بر کاهش قیمت تمام شده اثر می‌گذارد، تولید پنبه با کیفیت بالا و تولید محصولات نساجی متنوع و قابلیت رقابت کالاهای بخش‌های مختلف نساجی در بازارهای خارجی سبب افزایش رشد اقتصادی، ایجاد فرصت‌های شغلی و بهبود تراز پرداخت شده است.

هزینه پایین و کیفیت مطلوب کالاهای تولید شده این کشور سبب گشته است تا کشورهایی مانند آمریکا، کشورهای اتحادیه اروپا، ترکیه، بنگلادش، چین و ... بازارهای صادراتی این کشور به شکل کالاهایی همچون نخ و انواع پارچه‌های پنبه، کالای خواب، حوله و انواع پوشاک باشند.

در جداول زیر عمده کالاهای وارد و صادر شده پاکستان در بخش نساجی از سایت ITC گردآوری شده است. در این جداول گروه کالاهای نساجی و زیر گروه‌های هر کدام که در تجارت پاکستان سهم بزرگی داشته‌اند به همراه ارزش تجارت در ۴ سال میلادی اخیر و عمده شرکای تجاری آن کالا و سهم هر کشور در سال ۲۰۲۲ گردآوری شده است. جدول ۸ شامل اطلاعات مذکور در بخش واردات و جدول ۹ شامل این اطلاعات در بخش صادرات است.

جدول ۹- عمده کالاهای وارداتی گروه نساجی پاکستان

مبدا وارداتی	ارزش واردات (میلیون دلار)				سهم از گروه کالا در سال ۲۰۲۲	گروه کالا	کد تعرفه	
	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۰	۲۰۱۹				
آمریکا ۲۹,۶٪ و برزیل ۲۱,۱٪	۲۰۷۶	۱۹۱۰	۱۳۹۴	۸۳۳	۹۴,۵٪	الیاف پنبه	۵۲۰۱	۵۲
					۳٪	نخ پنبه	۵۲۰۵	
چین ۷۸,۷٪، تایلند ۵,۶٪، ویتنام ۵,۱٪	۷۸۸	۷۷۴	۵۴۵	۶۵۰	۷۵,۷٪	نخ فیلامنتی با ظرافت کمتر از ۶۷	۵۴۰۲	۵۴
					۱۴,۴٪	نخ فیلامنتی با ظرافت بیشتر از ۶۷	۵۴۰۳	
چین ۳۸,۷٪، اندونزی ۲۵,۵٪، تایلند ۱۲٪	۶۶۸	۸۳۹	۵۴۸	۶۰۳	۶۱,۱٪	الیاف استیپل سلولزی بازیابی شده	۵۵۰۴	۵۵
					۱۹,۸٪	الیاف استیپل مصنوعی	۵۵۰۳	
					۷,۴٪	نخ رسیده الیاف مصنوعی	۵۵۰۹	
آمریکا ۵۰,۶٪، چین ۹,۱٪، کانادا ۵,۴٪	۴۴۷	۴۳۸	۲۵۵	۲۶۵	۹۴,۵٪	لباس دست دوم/ مستعمل	۶۳۰۹	۶۳
					۱,۷٪	منسوجات آماده (پشه بند، جلیقه، کمر بند، ماسک)	۶۳۰۷	
					۱,۵٪	پتو	۶۳۰۱	
چین ۹۶,۴٪، تایلند ۱,۲٪	۱۲۰	۱۷۰	۱۰۶	۹۴	۷۱,۸٪	پارچه مخمل	۶۰۰۱	۶۰
					۱۱,۶٪	پارچه حلقوی کش دار	۶۰۰۴	
					۹,۳٪	سایر پارچه های حلقوی	۶۰۰۶	

منبع : ITC

جدول ۱۰- عمده کالاهای صادراتی گروه نساجی پاکستان

مقاصد صادراتی	ارزش صادرات (میلیون دلار)				سهم از گروه کالا در سال ۲۰۲۲	گروه کالا	کد تعرفه
	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۰	۲۰۱۹			
آمریکا ۳۱,۵٪، انگلستان ۱۱٪، آلمان ۸٪	۵۶۳۸	۵۵۱۵	۴۲۷۷	۴۰۷۰	۷۷,۴٪	کالای خواب، رومیزی ...	۶۳۰۲
					۹,۸٪	منسوجات آماده (پشه بند، جلیقه، کمر بند، ماسک)	۶۳۰۷
					۴,۶٪	لباس دست دوم / مستعمل	۶۳۰۹
آمریکا ۳۹,۵٪، انگلستان ۱۲٪، هلند ۸,۵٪	۵۱۳۸	۴۴۹۸	۳۰۶۳	۳۰۲۸	۱۹,۱٪	لباس به صورت دست (مردانه)	۶۱۰۳
					۱۸,۷٪	پلیور، جلیقه، پیراهن یقه اسکی	۶۱۱۰
					۱۴,۳٪	تیشرت و زیرپوش	۶۱۰۹
					۱۴,۱٪	پیراهن (مردانه)	۶۱۰۵
چین ۸۱,۴٪ و ترکیه ۴,۴٪	۳۹۲۸	۳۳۹۵	۲۶۲۶	۲۸۱۴	۳۲,۹٪	انواع شال و روسری	۶۲۱۴
					۲۱٪	لباس زیر (زنانه)	۶۲۱۲
					۲۰,۶٪	لباس به صورت دست (مردانه)	۶۲۰۳
بنگلادش چین ۲۱,۱٪، ایتالیا ۱۳,۴٪، ۷,۱٪	۳۴۱۸	۳۴۱۳	۲۶۴۳	۳۲۵۲	۲۷,۵٪	پارچه تاری و پودی پنبه ای	۵۲۰۹
					۲۶,۷٪	نخ پنبه	۵۲۰۵
					۲۱,۳٪	پارچه تاری و پودی پنبه ای	۵۲۰۸
آمریکا ۱۱,۳٪، ایتالیا ۸٪، پرتقال ۶٪	۴۳۹	۴۲۳	۳۰۲	۳۱۲	۴۱,۱٪	پارچه تاری و پودی الیاف مصنوعی مخلوط با پنبه	۵۵۱۳
					۲۲,۹٪	پارچه تاری و پودی الیاف مصنوعی مخلوط با پنبه	۵۵۱۴
					۲۰,۲٪	پارچه تاری و پودی الیاف مصنوعی	۵۵۱۲

منبع : ITC

باتوجه به دسته‌بندی OEC سهم هر یک از گروه‌های کالایی بخش نساجی پاکستان (از کد تعرفه فصل ۵۰ الی ۶۳) در سال ۲۰۲۱ به صورت زیر بوده است.

واردات

صادرات

شکل ۲_ سهم کالاهای نساجی پاکستان در واردات و صادرات

باتوجه به آمارهای به دست آمده از سایت ITC در سه سال میلادی اخیر، عمده واردات ماشین آلات نساجی در توسط پاکستان از کشورهای مانند چین، ایتالیا و آلمان می‌باشد. باتوجه به جدول زیر تخصیص بودجه پاکستان و سرمایه‌گذاری در صنعت نساجی این کشور عمدتاً در بخش‌های ریسندگی، بافندگی و ماشین آلات تکمیل‌کننده خطوط تولیدی مذکور می‌باشد.

جدول ۱۱_ ارزش واردات ماشین آلات نساجی پاکستان برحسب میلیون دلار

کشور صادرکننده	ارزش واردات (میلیون دلار)			تعریف	کد تعرفه
	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۰		
چین و اتحادیه اروپا	۸,۸۵	۴,۲۵	۴,۱	ماشین آلات ذوب ریزی، کشش، تکسچرایزینگ و برش الیاف مصنوعی	۸۴۴۴
چین، ژاپن، ایتالیا و آلمان	۲۸۰	۳۰۰,۸	۱۵۹,۵	ماشین آلات ریسندگی، تابندگی و سایر ماشین آلات تولید نخ	۸۴۴۵
بلژیک، ژاپن، اتحادیه اروپا و چین	۶۳,۵	۱۸۶,۹	۷۲	ماشین آلات بافندگی تار و پودی	۸۴۴۶
چین و ایتالیا	۵۸,۹	۸۵,۶	۴۰,۵	ماشین آلات بافندگی حلقوی	۸۴۴۷
چین، آلمان و اتحادیه اروپا	۷۳,۶	۹۷	۶۷,۹	قطعات، ملزومات، ماشین آلات و دستگاه‌های کمکی برای ماشین آلات نساجی	۸۴۴۸
چین	۴,۲	۲۲,۷	۷,۳	ماشین آلات تولید و تکمیل منسوجات بی بافت و نمدی	۸۴۴۹
چین، آلمان، ایتالیا و ترکیه	۷۸,۶	۱۰۶,۵	۸۶,۱	ماشین آلات پاک کردن، چلانیدن، آغشته کردن و اندودن، خشک کردن، پرس کردن، اتو کردن، آهار زدن، رنگ کردن، پیچیدن، باز کردن، تا کردن و ...	۸۴۵۱

منبع: ITC

مراودات تجاری ایران با پاکستان

واردات پاکستان به ایران در بخش نساجی در ۴ سال اخیر شامل گروه‌های: سایر الیاف طبیعی (عمدتاً پارچه‌های کنفی)، منسوجات صنعتی (عمدتاً پارچه‌های کوت و لمینیت شده) می‌شود، اکثر کالاهای صادراتی ایران به پاکستان شامل گروه‌های فرش و کفپوش‌ها (عمدتاً فرش ماشینی و موکت نمدی)، الیاف مصنوعی (الیاف استتیل و نخ‌های تکسچره عمدتاً از جنس پلی پروپیلن)، منسوجات بی‌بافت (انواع ریسمان و طناب) و پارچه‌های تار-پودی (پارچه‌های توری) می‌باشد.

جدول ۱۲_ ارزش واردات نساجی ایران از پاکستان (هزار دلار)

۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	کد تعرفه	واردات ایران
۰	۰	۰	۰	۵۰	ابریشم
۰	۰	۰	۰	۵۱	پشم
۱۲۳,۸	۰	۰	۰	۵۲	پنبه
۱۴۴۸,۹	۱۳۳۶,۷	۱۰۳۶,۶	۱۲۳۹,۷	۵۳	سایر الیاف طبیعی
۶۴,۷	۲۸۰,۲	۱۹۶,۸	۱۵۰۶,۴	۵۴	الیاف مصنوعی یکسره
۰	۰	۰	۰	۵۵	الیاف مصنوعی منقطع
۴,۸	۰	۰	۰	۵۶	منسوجات بی‌بافت
۰	۰	۰	۰	۵۷	فرش و کفپوش
۰	۰	۰	۱۳۲,۴	۵۸	پارچه تار و پودی
۴۹۷,۹	۸۰۴,۳	۴۴۹,۲	۴۳۶,۹	۵۹	منسوجات صنعتی
۰	۰	۰	۰	۶۰	پارچه حلقوی
۰	۰	۰	۰	۶۱	پوشاک کشیاف
۰	۰	۰	۰	۶۲	پوشاک غیر کشیاف
۰	۰	۰	۰	۶۳	سایر منسوجات آماده
۰	۰	۰	۰	۶۴	کفش

جدول ۱۳_ ارزش صادرات نساجی ایران به پاکستان (هزار دلار)

صادرات ایران	کد تعرفه	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱
ابریشم	۵۰	۰	۱,۷	۰	۰
پشم	۵۱	۰	۳۳,۶	۱۳۳,۵	۶۲,۹
پنبه	۵۲	۰,۷	۰	۰,۷	۰
سایر الیاف طبیعی	۵۳	۰	۰	۰	۰
الیاف مصنوعی یکسره	۵۴	۶۵۰,۶	۹۷۸,۸	۱۳۶۹,۹	۹۳۲,۲
الیاف مصنوعی منقطع	۵۵	۱۳۱,۳	۳۹,۲	۴۰,۹	۳۲۳,۲
منسوجات بی بافت	۵۶	۵۰۰۹,۸	۶۱۰۵,۶	۷۱۱۰,۷	۶۶۸۳,۹
فرش و کفپوش	۵۷	۱۹۸۲۷,۲	۲۶۱۷۰,۱	۲۹۷۳۴,۶	۲۱۹۵۸,۵
پارچه تاری و پودی	۵۸	۹۴۵,۳	۷۶۷,۸	۱۱۲۵,۳	۱۱۲۵,۳
منسوجات صنعتی	۵۹	۳,۷	۹۱,۸	۰	۹,۵
پارچه حلقوی	۶۰	۰	۰	۰	۱,۵
پوشاک کشباف	۶۱	۷۴۵,۶	۲۸۲۷,۸	۲۰۰۴,۳	۵۴۸,۷
پوشاک غیر کشباف	۶۲	۳۰۷,۶	۱۹۰,۷	۸۵۷,۶	۴۶۷
سایر منسوجات آماده	۶۳	۹۴۷۱,۳	۸۰۴۲,۸	۱۱۲۹۰,۱	۱۰۱۷۷,۸
کفش	۶۴	۱۸۳۱,۷	۳۸۴۶,۶	۴۲۹۶,۳	۲۹۹۶,۶

منبع: گمرک ایران

منابع

- ۱ <https://intracen.org/>
- ۲ <https://oec.world/>
- ۳ <https://www.worldbank.org/en/home>
- ۴ <https://www.irica.ir/>
- ۵ <https://www.graana.com/>
- ۶ <https://www.cottonportal.org/>
- ۷ <https://intracen.org/resources/data-and-analysis/trade-statistics#import-of-goods>